

4. Паращак О. Війна в Україні та системні загрози створюють проблеми для глобального ринку. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/935615.html> (дата звернення: 06.01.2024).

5. Тронько О.В., Довгаль Ю.С. Кіберзагрози для України в інформаційному просторі. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36147/198.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Doktryna informatsiinoi bezpeky Ukrainy. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Kyivstar ne pratsiuie. Shcho stalosia i chy mozhna obiity problemu VVS News Ukrainian (ukr.) 12.12.2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cz92xrkkklwro> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

3. NBU rekomenduje bankam stvority rezervni kanaly zviazku pislia kiberataky na «Kyivstar» RBK Ukrainy vid 22.12.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/nbu-rekomendue-bankam-stvoriti-rezervni-kanali-1702538362.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

4. Parashchak O. Viina v Ukraini ta systemni zahrozy stvoruiut problemy dlia hlobalnogo rynku. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/935615.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

5. Tronko O.V., Dovhal Yu.S. Kiberzahrozy dlia Ukrainy v informatsiinomu prostori. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36147/198.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Сучасний стан та проблеми готовності фахівців ЗП(ПТ)О до інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

КОССОВА-СІЛІНА Галина

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, Біла Церква, Україна

The current state and problems of the readiness of vocational education specialists for inclusive education of students with special educational needs

Halyna KOSSOVA-SILINA

*PHD, Associate Professor at the Department of learning technologies, labor protection and design
of the Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education
SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine*

ORCID ID: 0009-0009-2451-1298
siolga13@gmail.com

Вирішальна роль у процесі розвитку інклюзивної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О належить закладам неперервної професійної освіти. Саме у системі неперервної професійної освіти можна подолати розрив між здобутою професійною підготовкою педагогів у

зкладах вищої освіти, що донедавна не передбачала формування інклюзивних знань і вмінь, та сучасними вимогами, аргументованими розвитком науки й суспільства. Засадничими для методологічної переорієнтації процесу розвитку професійної компетентності фахівців ЗП(ПТ)О є Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Постанова Кабінету Міністрів України № 800 від 21.08.2019 р. «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та інші. Відповідно до діючого законодавства, певна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічних працівників має бути обов'язково спрямована на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок щодо роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

Сьогодні, попри значні зусилля щодо підготовки фахівців ЗП(ПТ)О до реалізації завдань інклюзивного навчання, формування та розвитку безпечного та інклюзивного освітнього середовища, актуальною проблемою залишається розв'язання суперечності між потребами сучасного суспільства у висококваліфікованих педагогічних кадрах, здатних до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами й фактичним рівнем їхньої готовності до виконання інклюзивних функцій.

Для вивчення готовності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами, визначення професійних запитів та потреб стосовно впровадження сучасних технологій інклюзивного навчання, кафедрою технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти проведено відповідне дослідження. Респонденти – викладачі професійно-теоретичної підготовки, майстри професійного навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчалися на курсах підвищення кваліфікації у січні 2024 року (усього 84 особи).

У процесі дослідження серед інших, з'ясувалися питання: безпосереднє особисте ставлення до філософії інклюзивної освіти; уявлення про труднощі, з якими стикається фахівець професійної (професійно-технічної) освіти у роботі із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами; ставлення до введення у фахову професійну освіту дисциплін, які забезпечать підготовку до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

Результати дослідження свідчать про те, що погляди працівників ЗП(ПТ)О на проблему інклюзивного навчання відображають домінуючі суспільні стереотипи сприймання осіб із порушеннями психофізичного розвитку.

Так, близько 25 % опитаних вважають, що педагогові не вистачить часу для роботи з такими учням; наголошують на відсутність знань щодо особливостей цієї категорії учнів, певні психологічні труднощі. Деякі респонденти розглядали проблему у площині поведінки і моралі. Наприклад: не знатиму, що чекати від таких учнів; вони будуть порушувати поведінку та конфліктуватимуть; мені не вистачить терпіння тощо. Лише окремі респонденти розуміють, що ставлення до учнів з особливими потребами не має бути стихійним, його потрібно цілеспрямовано формувати.

Дослідження дає змогу стверджувати, що фахівці ЗП(ПТ)О в певній мірі мають сформоване уявлення про актуальність, мету та завдання інклюзивної освіти, але часто не відчують особистісної відповідальності за її впровадження. Однак більшість педагогів не орієнтуються у змісті понять «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інклюзивне освітнє середовище», «інклюзивна компетентність»; не мають цілісних уявлень про методологію та принципи організації інклюзивного навчання; не володіють відповідними технологіями.

У більшості педагогів не сформована ні емоційна, ні когнітивна готовність до сприймання та навчання учнів з особливими потребами. Фахівці ЗП(ПТ)О усвідомлюють потребу в оволодінні знаннями педагогіки інклюзивного навчання та психології учнів з особливими потребами, усвідомлюють важливість роботи над розвитком власної інклюзивної компетентності.

Слід зауважити, що формування готовності фахівців ЗП(ПТ)О до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами може стати важливим фактором розвитку особистої професійної компетентності, якщо:

1) знання і вміння щодо організації роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання будуть чітко визначеними та науково-обґрунтованими як необхідна складова професійної компетентності;

2) підготовка педагогічних працівників до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами буде функціонувати як цілісна система, яка охоплює підвищення кваліфікації в курсовий (атестаційний) період, та набуття додаткових фахових компетентностей;

3) педагогічні працівники будуть включені в навчально-дослідницьке середовище, яке передбачає розв'язання професійно-орієнтованих практичних завдань, розроблення та реалізацію дослідницьких проєктів, моделювання ефективної педагогічної діяльності.

Здійснене дослідження дає змогу сформулювати подальші напрями та зміст розвитку інклюзивної компетентності фахівця ЗП(ПТ)О у системі неперервної професійної освіти.

Бібліографія

1. Бойчук Ю.Д. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: теоретико-методичні аспекти. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. 197 с.

References

1. Boichuk Yu.D. Inkliuzyvna kompetentnist maibutnoho vchytelia osnov zdorovia: teoretyko-metodychni aspekty. Kharkiv : KhNPU imeni H.S.Skovorody, 2014. 197 s. (in Ukraine)

Адаптаційні можливості навчальних СМАРТ-систем в організації професійного навчання

ЛАВРЕНТЬЄВА Олена

доктор педагогічних наук, професор, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, м. Дніпро, Україна

ФІЛАТЕНКО Тетяна

викладач хімії, КЗ «Криворізький фаховий медичний коледж» ДОР, м. Кривий Ріг, Україна

Adaptive capabilities of study SMART systems in the organization of professional training

Olena LAVRENTIEVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work, «Alfred Nobel university», Dnipro, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-0609-5894

helav68@gmail.com

Tatiana FILATENKO

chemistry teacher, Kryvyi Rih Professional Medical College, Kryvyi Rih, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-6214-565X

FilatenkoTatyana@ukr.net

Використання СМАРТ-систем відкриває нові перспективи для організації професійного навчання, роблячи його більш індивідуалізованим, гнучким та ефективним. Ключовими елементами СМАРТ-комплексів, які забезпечують їх адаптаційні можливості, є модель учня та база знань курсу. Ці елементи слугують фундаментом для персоналізації навчального процесу та забезпечення високої адаптивності до потреб і можливостей кожного учня [1].

Модель учня в адаптивних системах – це деталізована система записів, яка містить інформацію щодо поточних результатів навчання учня, його особистісних характеристик, стилю навчання, засвоєних знань,